

ปาฐกถา
เรื่อง

การอ่าน

เพื่อชีวิต

โดย

ศาสตราจารย์คุณหญิง จินตนา ยศสุนทร

ดิฉันอยากขอลองถามทั้งนักศึกษา และอาจารย์ที่นั่งอยู่ในที่นั่งว่าวรรณกรรมคืออะไร รับประกันไม่ถึงร้อยละ 50 จะตอบได้ สำหรับตัวเองนั้นดิฉันคิดว่า วรรณกรรมก็คือหนังสือ แต่ที่ไม่แน่ใจก็เพราะหัวข้อนี้ระบุให้พูดถึงเรื่อง “แนวทาง” ซึ่งดิฉันคิดว่าหากเป็นเรื่องการอ่าน และจะอ่านอะไรนั้นมาตั้งเป็นแนวทางให้ใครคงยาก ในการอ่านนี้ต่างคนที่ต่างมีแนวของตน ดิฉันมักนอนอ่าน ส่วนใครจะใช้แนวตั้งแนวนอนอะไร นั้นก็ต่างคนต่างใจ

อีกประการหนึ่งคือขอบเขตของการบรรยายที่ตั้งเอาไว้ให้นี้กว้างมาก โดยเฉพาะให้พูดถึงการอ่านวรรณกรรมไทยในปัจจุบัน จึงคิดว่าจำเป็นจะต้องสรุปให้ตนเองเข้าใจเสียก่อนว่าวรรณกรรมคืออะไร วรรณกรรมในปัจจุบันนี้ครอบคลุมถึงอะไร เพราะถ้าหากหมายถึงแต่เพียงหนังสือที่เขียนเป็นเล่ม ๆ

แล้ว ก็ไม่รวมหนังสือพิมพ์ซึ่งดิฉันถือเป็นอาหารสมองประจำวันวันละ 5 ฉบับ ต้องอ่านแม้จะทำได้ไม่กี่ถ้วนึก เพราะจะมีโอกาสอ่านก็ต่อตอนก่อนนอน บางครั้งก็หลับไปเสียก่อนอ่านได้หมด ที่เป็นเช่นนี้เพราะเวลาเข้าจนถึงเย็นนั้นไม่มีเวลาจะอ่าน และที่คิดหนังสือพิมพ์เป็นหลักก็เพราะในนั้นมีอะไรมากมายให้ฉกฉวยเอาไว้ได้ตามใจชอบ (หรือไม่ชอบก็มาเอง) หากมีปัญหาหรือข้อข้องใจก็ไม่ต้องไปแย่งแข่งกับคนอื่นที่อ่านร่วมกัน เพราะแต่ละคนจะอ่านไม่เหมือนกัน บางคนอ่านข่าว บางคนสารคดี บางคนอ่านบันเทิง บางคนอ่านบทวิจารณ์ นวนิยาย ศิลปะ วิทยาการ ฯลฯ ขอบเขตของเนื้อหาจึงมีมากเกินไป

ครั้งหนึ่งดิฉันเคยทำตามคำแนะนำของสมาคมการอ่านฯ คือเมื่อได้อะไรมาถึงมือก็ให้อ่านให้ละเอียดในครั้งนั้นก็ทำตาม อ่านครบทุกอย่างนอกจากวันที่

(จึงได้มาก่อนหนึ่งวันดังที่เรียนแล้วในตอนต้น) เมื่ออ่านถึงการเชิญก็ประจักษ์แจ้งว่าไม่ใช่เชิญมาแสดงความคิดเห็นร่วมกับหัวข้อดังกล่าวนั้นดอก แต่ระบุไว้ในกำหนดการว่าให้มา “บรรยาย” ก่อนการสัมมนา ก็มีความโล่งใจมาก เพราะหากต้องบรรยายตามหัวข้อสัมมนาก็จะมีบังอาจเป็นเด็ดขาด

เมื่อจะต้องพูดก็คงจะไม่ออกไปนอกเรื่องเสียทีเดียว ได้ลองพิจารณาถึงหลักเกณฑ์และเหตุผลของหัวข้อก็พอเข้าใจได้ว่าวรรณกรรมนั้นมีรูปแบบเนื้อหาแตกต่างกันมาก ผู้อ่านก็ต่างวัย เพศ การศึกษาและประสบการณ์ จึงมุ่งจะวางแนวทางเสนอหรือสอนให้ถูกจุดตรงเป้าหมาย ต้องขออนุญาตให้ความเห็นว่า เป็นหลักการและเหตุผลที่ทะเยอทะยานมากเกินไป และก็ต้องขอสารภาพด้วยว่ายังมองไม่เห็นความหวัง นัก อ.ถนอมวงศ์บอกว่านี่เป็นปีของ

การปลดปล่อยไม่รู้หนังสือ จึงขอตังจิต แล้ว ได้ความรู้หรือประสบการณ์อะไร อ่านเพื่อชีวิต วรรณกรรมเพื่อชีวิต อธิษฐานขอให้ความปรารถนาของ ใหม่แปลกมาเผยแพร่ให้แก่คนอื่นบ้าง ดนตรีเพื่อชีวิต ศิลปะเพื่อชีวิต นักเข้า สมาคมฯ ได้บรรลุผล ในส่วนตัวนั้นดิฉัน ไม่เชื่อว่าเราเป็นอาจารย์ที่หน้าที่สอนก็ ก็เถียงกันว่ามันหมายความว่าอย่างไร รอคอยมาร่วม 50 ปี ไม่มองไกลตัว สอนไปให้ครบสัปดาห์ละ 6 ชม. ตาม แน่ บางคนก็ว่าสิ่งเหล่านี้ทำให้ชีวิต เอาเพียงรอบ 7 ตัวก็ยังไมคิดว่าใกล้ เกณฑ์เพื่อได้รับการพิจารณาความดี สมบูรณ์มีความงามขึ้น บางคนก็แปรไป ความสำเร็จเลย ความชอบประจำปี เป็นว่าจะอะไรเพื่อชีวิต แล้วจะต้อง

อย่างไรก็ตาม ความคิดของ ระหว่างนั้นเขาอ่านอะไรหรือคะ เป็นประเภท “ก้าวหน้า” ซึ่งก็จะต้อง สมาคมฯ ที่จะวางแนวทางให้ถูกต้องนี้ ก็นวนิยายที่ลงเป็นตอนตามนิตยสาร แปลกันอีกว่าหมายความว่าอย่างไร จะช่วยการเรียนการสอนวรรณกรรม ต่าง ๆ ขนาดพอหนังสือมาถึงก็แย่งกัน แต่ “การอ่านเพื่อชีวิต” นี้คิดว่า ได้มากจริง ๆ เพราะโดยเฉพาะจะมุ่งไป อ่านนั่นทีเดียว แต่หนังสือวิชาการ ทุกคนเข้าใจได้ แต่จะเข้าใจเพียงใด ที่ผู้สอนวรรณกรรม ดิฉันไม่มีหน้าที่ หรือแม้กระทั่งวิชาการนั้นมีมากมายร้อย อย่างไรนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง จึงจำเป็นที่ เกี่ยวด้วยในเรื่องนี้ จะมามีโอกาสใน แปรไม่มีใครสนใจ เพราะหนึ่งเป็นวิชา จะต้องตั้งตัวกันก่อน ด้วยการตีความว่า ประการสุดท้าย คือการส่งเสริมการ การ และสองเป็นภาษาต่างประเทศ หากท่านอ่าน “วรรณกรรมเพื่อชีวิต” อ่าน และก็ต้องอ่านเอกสารที่ส่งมาให้ กลับมาเรื่องหัวข้อการสัมมนา แล้ว ท่านให้คำจำกัดความวรรณกรรม ตั้ง 2 หน้ากว่าจะพบความจริงประการ คิดว่ามีประโยชน์ในการค้นหาทางช่วย พวกนี้ว่าประเภทไหน เมื่อไม่นานมานี้ นี้

แต่อ่านต่อไปอีกสักหน่อยก็เกิด ความไม่แน่ใจขึ้นมาเสียแล้วว่าเข้าใจ ถูก เพราะมีระบุไว้ว่าการส่งเสริมนิสัย การอ่านนี้จะทำให้การเรียนการสอน วิชาอื่นดีขึ้น ท่านที่มาร่วมสัมมนาใน หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งรายงานคำ สอนวิชาอื่นให้ดีขึ้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น อภิปรายของคุณเสนีย์ เสาวพงศ์เรื่อง หมายความว่าอยากจะทำอะไรจะปลูกฝังให้ “วิกฤตวรรณกรรมเพื่อชีวิต” คุณเสนีย์ อาจารย์ของเรารักการอ่านขึ้นมาก เสาวพงศ์คร่ำครวญว่าเดี๋ยวนี้วรรณ กว่าที่เป็นอยู่ และจดหมายเชิญก็ระบุ วรรณกรรมเพื่อชีวิตนั้นไม่มีแล้ว เพราะคนเลิก ขอให้ดิฉันเป็นผู้บรรยายคนแรก เพื่อผู้ ต่อสู้เพื่อตั้งความหวังและปรัชญาชีวิตใหม่ สใจวรรณกรรมได้เข้าใจถึงประโยชน์ ของมวลมนุษยชาติเสียแล้ว ในด้าน ของการอ่าน ให้ชื่อหัวข้อว่า “การอ่าน ดนตรีไวยังมีคาราวาน คาราวาน เพื่อชีวิต” สืบทอดเจตนารมณ์ แต่วรรณกรรม ดิฉันไม่คิดว่าท่านทั้งหลายที่อยู่ เพื่อชีวิตนี้ไม่มีอีกแล้ว สิ่งที่คุณเสนีย์ ในที่นี้จะต้องให้ดิฉัน มาบอกว่า เสาวพงศ์และผู้ร่วมอภิปรายหลายท่าน ประโยชน์ของการอ่านนั้นมีอะไร หมายถึงในวันนั้นดิฉันยังไม่แจ่มแจ้งว่า อย่างน้อยก็คิดว่ามีหลายท่านในที่นี้ หมายถึงอะไร อยากจะทิ้งไว้ให้ท่านผู้ เหมือนดิฉัน คืออ่านมาก อ่านจนล้าสัก มาร่วมพบกันในวันนี้ได้คิดและตีความ เพราะอ่านไม่หมด มันไม่ย่อยทำให้ กันเอง ห้องอัดอยู่ตลอดเวลา

สำหรับ “ดนตรีเพื่อชีวิต” นั้นดิฉัน หัวข้อ “การอ่านเพื่อชีวิต” นี้เสนอ คิดเอาเองว่าพอจะเข้าใจ เริ่มแต่สมัย จะถูกใจ และทันสมัยจริง ๆ ทุกวันนี้เรา 2516 ที่มีเหตุการณ์เดือนตุลาคมนั้น ทำอะไรก็เพื่อชีวิตทั้งนั้น กินเพื่อชีวิต ได้มีคนตรีเพื่อชีวิตเกิดขึ้น หากนึก

อะไรไม่ออกก็นึกถึงเพลงที่ชื่อ “คนกับควาย” หรือ “ควายกับคน” อะไรนั้น ต่อจากนั้นก็เป็นเรื่องของความต้องกา ผลักไสให้ทุกอย่างรุดหน้า เพื่อ “ก้าวหน้า” มีความรู้สึกต่อต้านเป็นพื้นฐาน ต่อต้านอะไรก็ได้ที่คิดว่าที่เราได้อยู่ เป็นเรื่องของอุดมการณ์ที่สูงส่งทีเดียว ต่อต้านเพื่อไม่ให้มาซึ่งอิสรภาพให้ได้มา ซึ่งประชาธิปไตย ให้ได้มาซึ่งความยุติธรรม ให้ได้มาซึ่งสังคมที่ทุกคนมีสิทธิ จะอยู่รอด ไซ้ใหม่คะ และคนดริเพื่อชีวิต ก็เดินทางมาพร้อมกับความคิดนี้ วรรณกรรมเพื่อชีวิตก็เช่นกัน แต่ต่อมาเขาบ่อน เราเสียจนล้นไม่ให้เวลาเราย่อย ก็เกิดอาการแพ้ขึ้น แต่อย่างไรก็ตามมันก็ยัง เป็นอาหารที่หล่อเลี้ยงชีวิตอยู่ดี

สำหรับเรื่อง “ศิลปะเพื่อชีวิต” นี้มีมานานแล้ว ไม่ว่าจะเป็นศิลปะในด้านใด จิตรกรรม ประติมากรรม ดนตรี นาฏศิลป์ บางครั้งบางทีคนดูก็รับไม่ได้เพราะ เข้าไม่ถึงความหมาย เมื่อดูไม่ออกก็ทิ้งไป เขาก็ไม่ได้ว่าอะไร ไม่ได้ต้องการยึดเยียด ต้องการให้ผู้รับใช้ความคิดของตนเอง หากรับได้ก็เพราะเห็นความสำคัญของสิ่งที่เขาสื่อหรือเสนอให้ว่ามีความสำคัญและความหมายต่อชีวิตอย่างไรบ้าง

ส่วน “วรรณกรรมเพื่อชีวิต” เสนีย์ เสาวพงศ์ในการอภิปรายครั้งหนึ่งได้พูดไว้ว่า เริ่มต้นในยุค 14 ตุลาฯ ซึ่งโดยส่วนตัวแล้วดิฉันไม่มีใครเห็นด้วยอย่างเต็มที่ คิดว่ามีมาก่อนหน้านั้นมากแล้ว หากว่าเราตีความวรรณกรรมเพื่อชีวิตในลักษณะนี้ คือวรรณกรรมเพื่อเรียกร้อง

ความเป็นธรรมในสังคม เรียกร้องสิ่งที่เราคิดว่าถูกต้อง เรียกร้องความเท่าเทียม เรียกร้องประชาธิปไตย ทั้งสิ้นนี้มีมาก่อนหน้า 14 ตุลาฯ แล้ว วรรณกรรมแบบนี้มีมานานแล้ว ชั่วแต่ว่าไม่มีความก้าวร้าวเท่าวรรณกรรมเพื่อชีวิตในแบบที่ตีความกันในปัจจุบันนี้

เสนีย์ เสาวพงศ์เมื่อพูดนั้น ท่านอาจจะลืมคิดไปได้ว่าโลกเราก็คือ สังคม ก็ไม่ได้หยุดนิ่งอยู่กับที่ หากวิวัฒนามนุษยชนเปลี่ยนแปลงไป ก้าวหน้าไปบ้าง หรืออาจจะถอยหลังกลับไปบ้างก็ได้ แต่ที่แน่นอนคือจะเปลี่ยนไป ดังนั้นสิ่งที่เราเคยเรียกร้อง ที่เคยต้องการก็อาจจะหมดพลังไป หรือหมดไปแล้วก็ได้ จึงมิได้มีใครเรียกร้องหากันอีก หรือจะเป็นไปได้ว่า คนเราอาจเรียนรู้ความจริงที่ว่าความรุนแรงหรือความก้าวร้าว นั้นไม่ใช่วิถีทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จสมหวังในสิ่งที่เรียกร้องหาอันได้เสมอไป นำเสียงจึงเปลี่ยนไป และไม่ใช่

สำนวนว่า “เพื่อชีวิต” อีกแล้ว เพราะไม่ใช่ความสะใจได้อย่างที่เคยมา

ในฐานะที่เป็นกรรมการคนหนึ่ง ในการตัดสินรางวัล “ซีไรต์” ปีที่แล้ว ท่านทั้งหลายคงทราบว่บทกวีที่เราตัดสินโดยมติเอกฉันท์ให้ได้รับรางวัลนั้น คือ รวมงานกวีของจิระนันท์ พิตรปรีชา (ชื่อใบไม้ที่หายไป) ดิฉันอยากจะได้เรียนว่าตามความรู้สึกที่แท้จริงของดิฉันงานนี้แหละเป็นงานที่เรียกได้ว่าเป็นวรรณกรรมเพื่อชีวิตขนานแท้ อยากให้ท่านทุกคนได้อ่าน

เมื่อตอนคณะกรรมการคัดเลือก เขาได้รับงานชิ้นนี้ที่มีผู้ส่งเข้ามา ก็มีข่าวลือเริ่มสะพัดว่าคณะกรรมการนี้อันประกอบด้วยท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา คุณหญิงกฤดากร มัลลิกะมาส คุณหญิงจินตนา ฯลฯ งานของจิระนันท์ไม่มีโอกาสผ่านการพิจารณาของเหล่ากรรมการซึ่งส่วนใหญ่เป็น ศักดินา (ในความเห็นของเขา) ทั้งนี้

เพราะชีวิตของใครก็
ของมัน หากตั้งใจเขียน
เพื่อชีวิตของตนเองก็คง
จะต้องอ่านเอง

เพราะคนเป็นจำนวนมากคิดว่าวรรณกรรมเพื่อชีวิตต้องเป็นเรื่องของการขัดแย้งต่อสู้กันระหว่างชนชั้น ครั้นแล้วทุกคนก็ต้องประหลาดใจเมื่อผลการตัดสินออกมาเป็นเอกฉันท์ในข้างของจิระนันท์ได้รับรางวัล เขาไม่จำเป็นต้องหาเหตุผลให้ยุ่งยากว่าทำไม เพราะทุกอย่างเป็นคำตอบอยู่ในตัวแล้ว คุณภาพที่แท้จริงของวรรณกรรมนั้นจะแปลงแปรไปตามชอบใจหาได้ไม่ งานวรรณกรรมเพื่อชีวิตส่วนใหญ่จะสรรสร้างขึ้นมาด้วยจินตนาการ เขียนให้มุ่งไปหาจุดประสงค์สูงส่งที่ตั้งไว้ จึงไม่น่าหนักใจงานของจิระนันท์ ซึ่งเป็นของแท้

ที่ว่าเป็นของแท้นั้นเริ่มจากว่าเป็นเรื่องราวของชีวิตจริงที่ผ่านมามีความภาคภูมิใจ เป็นเหตุการณ์จริง ประสบการณ์จริง เน้นที่ความรู้สึกที่แท้จริง ไม่ได้เสแสร้งขึ้นมา จริงอยู่บางประการอาจจะไม่ได้เขียนลงไว้ในตอนนั้น แต่ได้มาบันทึกลงภายหลัง แต่ก็เป็นประสบการณ์ ความรู้สึกที่เป็นบทเรียนเข้าถึงจิตใจของคนทุกคน ของทุกชีวิตได้เพื่อชีวิตที่ดีกว่า

ไม่ทราบว่าคุณทั้งหลายคิดเหมือนดิฉันไหม เวลาดิฉันคิดถึงวรรณกรรมเพื่อชีวิตสักชิ้นหนึ่ง ดิฉันจะคิดถึงสองสิ่งคือ ความจริงใจและความคิดสร้างสรรค์ที่ละเอียดอ่อน งานของจิระนันท์มีทั้ง 2 สิ่งนี้

ประการแรกความจริงใจ ถ้าตัวกวีประพันธ์ออกมาด้วยความแสสร้งปั้นแต่ง มันจะเข้าถึงเราไม่ได้ ยิ่งเป็น

บทกวีที่ต้องการใช้คำน้อยนิด เพื่อความหมายที่ลึกซึ้งและกว้างขวาง รู้สึกได้ไม่ยาก

ประการหลังคือความคิดสร้างสรรค์และละเอียดอ่อน ของที่ก้าวร้าว อาจจะมีเจตนาสร้างสรรค์ แต่ไม่บรรลุเป้าหมาย เพราะจะเกิดปฏิกิริยาต่อต้าน ความก้าวร้าว นั้น หากมาด้วยความอ่อนโยนก็รับได้โดยสบาย อีกประการหนึ่งคุณสมบัติของความละเอียดอ่อน โยนนี้ก็ยอมสร้างสรรคอยู่แล้วในตัวเอง

ด้วยเหตุฉะนั้นดิฉันจึงยืนยันความรู้สึกว่า วรรณกรรมเพื่อชีวิตนี้มีได้ตายสูญหายไปอย่างทีละนัย เสาวพงศ์นันทน์เลย แท้จริงยังมีอยู่ แต่ไม่ได้มาในรูปความรุนแรงเรียกร้องต่อต้านแล้ว เพราะคนที่เคยเรียกร้องต่อต้านเหล่านี้ เขาซึ้งเป็นซึ้งกันแล้ว จะเรียกร้องกันใหม่ก็ต้องไปเกณฑ์เอาคนซีเกวียนมาเริ่มต้นกันใหม่ หรือแม้หากจะขอยืมเอา “ควาย” มาเป็นสัญลักษณ์เจ้าของความคิดนั้นก็ต้องไม่ใช่เป็นซี เรียกว่าไม่มีของแท้ให้เห็นมากนักแต่ขออย่ายังไม่สูญหายไปไหน ยังมีอยู่และงานของจิระนันท์ พิศรปริชาไน้แหละเป็นข้อพิสูจน์

ยังมีเรื่องของชีวิตอีกเรื่องหนึ่ง คือ “กินเพื่อชีวิต” สมัยนี้มีคนเจ้าความคิดมาแนะนำให้กินอย่างนี้ ไม่กินอย่างนั้น ทำให้ชีวิตนี้วุ่นวายมากพอๆ การกินซึ่งเคยเป็นความสุขอย่างหนึ่งของชีวิต กลับกลายเป็นความกังวลความทุกข์ มีอิทธิพลบีบบังคับจิตใจมิใช่น้อย ตัวอย่าง เช่นขนมเค้กสักชิ้นหนึ่งนำกิน

ก็ต้องยังไฉ่ไม่กินเพราะเกรงความอ้วนที่ขู่เอาไว้ว่ามีแคลอรีสูง กินแล้วขึ้นหนึ่ง จะต้องขจัดแคลอรีส่วนเกินนั้นด้วยการออกกำลังกายเท่ากับวิ่งไปปากน้ำ แล้วกลับมา ความสุขเล็กๆ ก็หมดสิ้นไป ประการหนึ่งในทำนองนี้

ด้วยประสบการณ์ของตนเองดิฉันเคยประจักษ์ความวุ่นวายเรื่องการกินนี้ สมัยอยู่สหรัฐอเมริกา ตอนกลางวันไปเข้าแถวในคาเฟ่ที่เรียกว่าร้านอาหารประเภทถือถาดช่วยตนเอง บ้ายรายการอาหารตัวโตบอกให้เตรียมตัวล่วงหน้าได้ว่า จะกินอะไร และราคาเท่าใด เจ้ากรรมอยู่ตรงที่ว่าสำหรับแม่เจ้าประคุณเพื่อนหญิงอเมริกันเขาเป็นโรคน้ำหนักขึ้นสมอง ต้องควบคุมกันอย่างเคร่งครัด ขนาดยื่นเข้าแถวรอนั้นก็คำนวณแคลอรีไปด้วย หากมี “พายหมูหรือไก่” (พายคือร่อนหรือหุ้มด้วยแป้ง) เลือกแล้วไม่มีสิทธิตามด้วยขนมเค้กหรือไอศกรีม หากบังเอิญมีขนมแอปเปิ้ลที่ไม่ได้กินมานานแล้วรออยู่ในน้ำลายไหลก็ต้องเสียสละพายไก่ แล้วเลือกซูปั๊กแทน จะเอาความสุขที่โหมมาจากการกิน

สมัยนี้บ้านเรากำลังเฟื่องแอมเบอร์เกอร์ ดิฉันต้องสารภาพว่าชอบมาก เพราะสมัยเป็นนักเรียนเป็นอาหารชนิดเดียวที่มีรสชาติ และราคาถูกพอกับฐานะของเรา กลับมาบ้านไทยหลายสิบปีกว่าจะได้กินอีก ก็ชอบกินเพราะสะดวกมากกว่าจะคิดว่าถูก แต่เจ้าประคุณเอ๋ย แอมเบอร์เกอร์นี้เป็นอาหารที่มีทั้งแป้งและมัน กินทุกวันสักหนึ่งอาทิตย์ อาจจะทำน้ำหนักขึ้นหลายกิโล ต้องมาคิด

ลดน้ำหนักกันย่ำแย่

สมัยนี้เป็นแฟชั่นการลดน้ำหนัก ผู้หญิงทั้งหลายไม่ได้ “กินเพื่อชีวิต” กันอีกต่อไปแล้ว แต่ “กินเพื่อสวย” เรื่องกินนั้นก็ชอบ แต่ไม่อยากอ้วนก็ต้องไปเสียเงินทองมากมายเข้าสถานลดน้ำหนัก ผอมออกมาก็กินต่อเวียนไปไม่รู้จบ จนกระทั่งมีดาราโทรทัศน์ผู้น่ารักคนหนึ่งคือ ญานี จงวิสุทธิ มีข่าวออกมาว่า ลดน้ำหนักได้ผล! จนผอมไกรกอย่างที่เราเห็นทุกวันนี้ เป็นที่ฮือฮากันมากกว่าวิธีของเธอที่ง่ายมาก กินอาหารอย่างเดียว คือส้มตำ หลายคนตามอย่าง และขอสารภาพว่ารวมทั้งตัวดิฉันเองด้วย ส้มตำทุกมื้อได้ 5 วันก็สาปส่งไม่ยอมกินส้มตำอีกเลยจนทุกวันนี้ เครื่องซังน้ำหนักก็ไม่ได้ช่วยมาก

ญานี จงวิสุทธิอาจจะกินส้มตำเพื่อให้ผอม เป็น “การกินเพื่อสวย” และถ้าอาจจะเป็นการ “กินเพื่อชีวิต” คือพอให้มีชีวิตอยู่ได้ แต่ดิฉันคิดว่าคนเราต้องกินเพื่อให้มีชีวิตอยู่ได้นั้นแน่นอน แต่หากการกินนั้นทำให้ชีวิตในบางแง่มุมหมดความสวยงามก็ไม่มีชีวิตเสียดีกว่า

โปรดสังเกตว่าดิฉันใช้ “กิน” ตลอดเวลาไม่ได้ใช้ “ทาน” ดิฉันไม่เห็นว่าเป็น “กิน” เป็นคำตำหรือเหยียด และเห็นว่า “ทาน” เป็นภาษาวิบัติที่ไม่มีความหมายตามที่ใช้ พจนานุกรมหรือใคร ๆ ก็รู้ว่า “ทาน” แปลว่า ตรวจสอบ ดูให้ถูกต้องตามต้นฉบับ หรือแปลว่าต่อต้าน ปะทะไว้เราใช้โดยย่อเอามาจาก “รับประทาน” เพราะคิดว่าสุภาพ

กว่า “กิน” สมัยดิฉันเป็นเด็กจะให้สุภาพเขาใช้ “รับ” เช่นจะรับขนมจันทิมา หรือขนมจันทิมาฝรั่ง คำ “รับประทาน” นี่เห็นชัดว่าเป็นภาษาที่คนสมัยนี้เขาต่อต้านมิใช่หรือ คือภาษา “ศักดิ์นา” แต่ก่อนนี้เป็นข้าเขา หากเจ้านายไม่ประทานลงมาก็ไม่มีกิน เดี่ยวนี้โน่นว่าเป็นประชาธิปไตย ต่างคนมีปัญญาซื้อกินแล้วทำไมต้องใช้ “รับประทาน” หรือแยกว่านั่น “ทาน” ในเมื่อ “กิน” เป็นคำไทยแท้ไม่มีความต่ำช้าไม่สุภาพตรงไหนเลย

จากการกินมาสู่ “การอ่านเพื่อชีวิต” ขอโทษที่พูดยืดยาวกว่าจะเข้าประเด็น ที่จริงตั้งใจจะเป็นการปูทางไปสู่เรื่องการอ่านเพื่อชีวิต หมายถึง ไรบิ้นสันครุโซ ทะแกล้วทหารสามเกลอ การทำอะไรเพื่อชีวิตนี้นอกจากเจตนา แดรกูล่า ฯลฯ ต่อมา “เสนาศึกษา” ให้ชีวิตนี้รุดแล้ว จะต้องให้รอดอย่างสวยงาม สิ่งทีกินและสิ่งที่อ่านก็เปรียบเสมือนอาหารเหมือนกัน การกินเป็นอาหารกาย การอ่านเป็นอาหารสมอง อาหารใจ หากขาดแล้วคงหิว คงอดคงโง่เหมือนกัน การอ่านยิ่งแล้วกว่านั้น เป็นสิ่งเสพติดเสียด้วยซ้ำ ถ้าไม่ได้เสพ คงจะไม่มีเรี่ยวแรง ทำงานไม่ได้ ไม่มีพลัง ความคิดอ่าน แต่สิ่งนี้จะมาปลูกปล้ำ ไม่ว่าหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ใบปลิว ยัดเยียดหรือฉีดเข้าเส้นเลือดไม่ได้เหมือน แรงความที่บ้านมี หรือใครทิ้งแล้ว ขออาหาร จะต้องมียี่ห้อ มีที่อยู่บ้างแล้วเสริม สภาภาพว่าอ่านแม้กระดาดหนังสือให้ลูกโหลง สถานการณ์เท่าที่เป็นอยู่นี้ พิมพ์ที่เขาใส่ไว้ให้ใช้ในส่ว (สมัยนั้นเราขาดเชื้อ ในสมองเราจึงไม่มีใครจะมีไฟ เราไม่มีกระดาดขม้วนให้มาโฆษณาอยู่ จุดจึงไม่มีใครคิด แสงกันว้ายี่ห่อไหนดีกว่าใคร) ดิฉันดิฉันเกลียดการยกตัวอย่างตัวเอง ใช้กระดาดหนังสือพิมพ์ทั้งที่ตรงตามแต่ขออนุญาตอีกสักครั้ง เพื่อเล่าว่าเมื่อ เจตนาคนที่เขาเอามาใส่ไว้ที่นั่น และเป็นเด็ก นับแต่เริ่มขึ้นมัธยม ก็อายุนิด ด้วยใจนึกว่าอ่านทุกอย่างที่เป็นตัวหนังสือ

เดียวเพราะสมัยนั้นเรามีเพียงประถม 3 เป็นสมัยที่เมืองไทยมีหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวชื่อ “หนังสือพิมพ์ไทย” เท่าที่จำได้มี 4 หน้า วิทยุก็เปิดวันละประมาณ 3 ชม. (15-18.00 น) นิตยสารจำได้ว่าที่เคยอ่านเรียงลำดับสมัยลงมาก็คือวิทยาคารย เสนาศึกษา และสมานมิตรบันเทิง วิทยาคารยเป็นนิตยสารรายเดือนของสามัคยาจารย์หรือครูสภาในปัจจุบัน ไม่ได้มีแต่เรื่องวิชาครูและเทคโนโลยีสูง ๆ อย่างเดียวนี่ มีทั้งเรื่องอ่านเล่น สารคดี เรื่องแปล เจตนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของครู พ่อดิฉันเป็นครู ดิฉันก็พลอยได้เก็บเกี่ยวความรู้ร้อยแปด ได้รู้จักวรรณกรรมต่างชาติ ไม่ว่าจะเป็นไปสู่เรื่องการอ่านเพื่อชีวิต หมายถึง ไรบิ้นสันครุโซ ทะแกล้วทหารสามเกลอ การทำอะไรเพื่อชีวิตนี้นอกจากเจตนา แดรกูล่า ฯลฯ ต่อมา “เสนาศึกษา” ของทหารเป็นหนังสือระดับเดียวกัน และเป็นสนามสำหรับนักเขียนที่เรายังยกย่องกันทุกวันนี้ ไม่ว่าจะเป็นมาลัย ชูพินิจ กุหลาบ สายประดิษฐ์ เวทวงศ์ ยศ วัชรเสถียร ฯลฯ ต่อมาเอกชนออก “สมานมิตรบันเทิง” เพื่อความบันเทิงใน การอ่านตามชื่อบอก ดิฉันอ่านทุกตัวหนังสือที่มาถึงมือ ไม่ว่าหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ใบปลิว ยัดเยียดหรือฉีดเข้าเส้นเลือดไม่ได้เหมือน แรงความที่บ้านมี หรือใครทิ้งแล้ว ขออาหาร จะต้องมียี่ห้อ มีที่อยู่บ้างแล้วเสริม สภาภาพว่าอ่านแม้กระดาดหนังสือให้ลูกโหลง สถานการณ์เท่าที่เป็นอยู่นี้ พิมพ์ที่เขาใส่ไว้ให้ใช้ในส่ว (สมัยนั้นเราขาดเชื้อ ในสมองเราจึงไม่มีใครจะมีไฟ เราไม่มีกระดาดขม้วนให้มาโฆษณาอยู่ จุดจึงไม่มีใครคิด แสงกันว้ายี่ห่อไหนดีกว่าใคร) ดิฉันดิฉันเกลียดการยกตัวอย่างตัวเอง ใช้กระดาดหนังสือพิมพ์ทั้งที่ตรงตามแต่ขออนุญาตอีกสักครั้ง เพื่อเล่าว่าเมื่อ เจตนาคนที่เขาเอามาใส่ไว้ที่นั่น และเป็นเด็ก นับแต่เริ่มขึ้นมัธยม ก็อายุนิด ด้วยใจนึกว่าอ่านทุกอย่างที่เป็นตัวหนังสือ

ความหวินิดฉันไปค่อย ๆ หายเอา
เมื่อไปเมืองนอก อยู่กับครอบครัวที่เขา
รับหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับ เข้าหนึ่งฉบับ
เย็นหนึ่งฉบับ ร่ายตรงที่ว่าอ่านไม่ออก
เพราะภาษาไม่ดีพอ แต่ด้วยความ “หิว”
ก็นั่งแกะเอาบ้าง คุยกับพ่อแม่ฝรั่งบ้าง
ความมหัศจรรย์ก็บังเกิดขึ้นคือ ภายใน
3 เดือนก็พูดได้คล่องและอ่าน “พอรู้
เรื่อง” ที่มหาวิทยาลัยนั้นห้องอ่าน
หนังสือมีสาระพัดให้อ่าน แม้ในครั้งนั้น
ก็เปิดตั้งแต่ 7 - 20 น. ใครใคร่อ่านก็ไป
อ่านได้ ทำให้มานึกถึงบ้านเรา มีห้อง
สมุดทั้งสาธารณะ ตามโรงเรียน และที่
ทำการรัฐบาล มีคนอ่านไม่เท่าไร ยิ่งใน
ชนบทด้วยแล้ว โครงการค่ายของนัก-
ศึกษาที่ออกไปสร้างห้องสมุดนั้นไม่
ประสบความสำเร็จก็เพราะที่ตั้งนั้นหนึ่ง
อีกประการหนึ่งเพราะคนจำนวนมาก
อ่านหนังสือไม่ออก

อีกประการหนึ่งที่สำคัญคือคนใน
ชนบท...หรือในกรุงเทพฯ ของเราเองนี้
แหละ คนส่วนใหญ่ไม่มีเวลาว่างที่จะ
อ่าน นี่คือเจตนารมณ์ของเราที่จะเสนอ
บริการอ่านให้เขา เพื่อว่าคนเหล่านี้จะ
ได้สามารถฝึกฝนตนเองให้อ่านเพื่อ
ประโยชน์แก่ตนเองได้ แต่เรื่องนี้มิใช่
เรื่องง่ายในบ้านเรา แม้เพียงจะเริ่มต้น

ขออนุญาตทำความเข้าใจถึงเมื่อต้น
เองเริ่มไปเรียนในประเทศฝรั่งเศส
ระดับมหาวิทยาลัยนั้นพึงทราบว่ามี
ค่าเล่าเรียน เพราะระบบการศึกษา
ของฝรั่งเศสนั้นเป็นระบบให้เปล่าตั้งแต่
ต่ำสุดจนสูงสุด เสียแต่ค่าธรรมเนียม
ห้องสมุดหรือบริการสุขภาพบ้างเท่านั้น

สมัยเมื่อเรียนที่นั่นนั้น หากมีแต่สมุดและ
ดินสอหรือปากกาสักด้ามหนึ่งก็พอแล้ว
หนังสือเรียนและค้นคว้านั้นขอยืมได้จาก
ห้องสมุดทั้งสิ้น มีพอให้ทุกคนขอยืมได้
ระยะหนึ่งเสมอ ฉะนั้นเราจึงใช้เวลามาก
อยู่ในห้องสมุด ไม่ได้อ่านแต่เฉพาะที่
อาจารย์สั่ง แต่อ่านทุกอย่างที่พอใจและ
หยิบมาได้ เพราะนิสัยการอ่านนั้นมัน
สร้างขึ้นมาแล้วโดยความจำเป็น จำได้
ว่าได้อ่านพบอะไรมากมายแปลกและ
นึกไม่ถึง

ระยะหนึ่งนั้นมึงนคันคว่าเกี่ยว
กับกวีโรแมนติคชื่อ ลามาร์ติน ก็ไปค้น
หาหนังสือทุกเล่มที่เกี่ยวกับเขามาอ่าน
ได้พบว่ากวีคนนี้ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยมาเมือง
ไทยเลย ก็ใช้จินตนาการวาดภาพฝัน
เอา เช่นเขียนว่าเขาไปนั่งปล่อยอารมณ์
อยู่ใต้ต้นกล้วยซึ่งออกดอกสะพรั่ง (ใน
ความหมายอย่างดอกเชอร์รี่ดอกแอปเปิ้ล
ของเขา) เขาคงนึกไม่ถึงว่าสักวันหนึ่ง
จะมีคนไทยมาอ่านพบเข้า ดิฉันจำได้ว่า
ได้ใช้ดินสอขีดเส้นใต้เอาไว้ เมื่อภายหลัง
ภายหลังมีใครไปอ่านพบเข้าจะได้
สะดุดใจ

เมื่อตอนที่อยู่ฝรั่งเศสนั้นทุกคน
ในครอบครัว เขาพูดกันแต่เรื่องการเมือง
ตั้งแต่ตอนเช้าที่โต๊ะอาหารมาจนถึงมือ
เย็น เป็นเพราะมีชาวเปลี่ยนรัฐบาลกัน
บ่อยเหลือเกิน แทบจะทุก 3 เดือนก็ว่าได้
เราก็ดูแต่นั่งฟังไม่ได้เข้าใจว่าระบบ
ประชาธิปไตยนั้นทั้งช่องว่างให้ความ
มั่นคงของรัฐบาลน้อยมาก ใช้เวลานาน
อยู่กว่าจะเข้าใจและตามเขาทัน เมื่อย้าย
มาอยู่สหรัฐฯ เป็นระยะสงคราม มีอะไร

ที่เกี่ยวกับเอเชียก็อ่านหมด จนรู้สึกตัว
ขึ้นมาได้ว่านี่ภาษาของเราแตกแล้ว
เพราะอ่านเข้าใจและฟังเขาออกทุกเรื่อง
จำได้ว่าการอ่านมีความสำคัญเหลือเกิน
และได้พบว่าการศึกษาไทยสักคน
หนึ่งจะทดสอบได้ว่าตัวเองภาษาแตก
แล้วหรือยัง ก็ด้วยการอ่านนิตยสารใหม่
ซึ่งออกทุกสัปดาห์ มีปัญหาทุกด้านและ
ทุกมุมโลก ภาษาที่ใหม่ทันสมัยศัพท์
แสงเกิดใหม่อยู่เรื่อย ๆ ไปตามกระแส
เวลาและเหตุการณ์ จึงถือนิตยสารนี้เป็น
เหมือนคัมภีร์ ทุกวันนี้ก็ยังอ่านอยู่ ความ
รู้ทั้งหลายที่ไม่เคยรู้ไม่เคยสนใจได้มา
เอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องวิทยาศาสตร์ การ
แพทย์ การเมือง เรื่องตลาดหุ้น สิ่งแวด-
ล้อม ฯลฯ จะอ่านตั้งแต่หน้าต้นจนถึง
หน้าสุดท้าย ถ้าไม่ได้อ่านสักเล่มหนึ่งจะ
เกิดความรู้สึกว่าล้าหลังไปอาทิตย์
หนึ่งจริง ๆ

ในบ้านเราซึ่งเราอ่านหนังสือพิมพ์
ไทย อ่านสัก 2 ฉบับก็อาจจะพอ ไม่
ทราบว่าจะแนะนำฉบับไหนดี เพราะจะ
หาฉบับเดียวที่สมบูรณ์แบบคงไม่ได้
และเขาก็ไม่ได้ให้ค่าโฆษณาดีฉันด้วย
อย่างไรก็ตามอ่านภาษาอังกฤษไว้สัก
ฉบับหนึ่ง นอกจากเพื่อฝึกภาษาแล้ว
ยังถือว่าข้อมูลข่าวสารพอเชื่อถือได้
สำหรับหนังสือพิมพ์ไทยนั้นฉบับ
ไหนก็ข่าวและความคิดเห็นคล้าย ๆ
กัน เนื้อหาสาระคงไม่ได้อยู่ที่ข่าวเท่าใด
แต่อยู่ที่สารคดีความรู้ต่าง ๆ นานา ที่
เขาจะหามาเสนอนั้นมากกว่า อีกทั้งการ
จะได้อ่านก็ต้องซื้อหาเสียเงิน การจะ
เสียเงินซื้อก็อาจจะได้พิจารณาว่าฉบับ

ได้มีคุณค่าคุ้มหรือไม่ หนังสือพิมพ์ฉบับใดที่เที่ยงตรงหรือเอียงมากน้อยเท่าใด

นักเขียนได้แทบทุกคน ตระหนักแก่ใจว่าเรื่องของภาษานี้ก็สำคัญ แม้ภาษา

แขนงอื่นดูจะเป็นสิ่งสุดเอื้อม ก็ปรากฏว่าเคยพิสูจน์ได้ด้วยตนเองมาแล้วครั้งหนึ่ง ว่าไม่จำเป็นต้องเป็นเช่นนั้นสมัยเมื่อเรื่องราวของนิวเคลียร์จะตอมเริ่มมีความสำคัญขึ้นมาก็ได้อาศัยหนังสือ (ฝรั่ง) ที่เขาเขียนให้เด็กอ่านนั้นก็ได้เข้าใจหลักการของการ “บอมบาร์ด” เอาพลึงออกมาได้ เท่านั้นก็พอแก่การจะติดตามเรื่องของพลึงนิวเคลียร์ได้ ถ้าหากไม่ได้ทำเช่นนั้น ตลอดชาตินี้ก็จะได้ฟังเขาพูดกันถึงพลึงนิวเคลียร์

...ในเรื่องของการอ่าน นี้ ใครอ่านก็ชีวิตของคน นั้น

เท่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ คนไทยในเมืองหลวงโดยเฉพาะอ่านกันมาก ดิฉันทำงานอยู่ที่ เอ.ยู.เอ. ที่หน้าสถานสอนภาษาของเรามีแผงหนังสือพิมพ์มืหมา กิจกรรมพุ่งขึ้นสูงอยู่เรื่อย แสดงว่าคนกระหายอ่านนี้มีมากไม่น่าเชื่อ และนักศึกษาของเอ.ยู.เอ. ก็มีทั้งนักศึกษายุใหญ่และวัยรุ่น แม้จะไม่แน่ใจนักว่าคนที่ซื้ออ่านนั้นเขาหิวอะไร แต่ก็รู้ว่าเขาสัมผัสจะเสียเงินดับความกระหายนั้น และคิดไปในทางดีก็เชื่อว่าแม้จะเริ่มต้นด้วยการอ่านเพียงเพื่อดับกระหาย แต่แล้วต่อมาก็จะต้องกลายเป็นประจำ และการเป็นการอ่าน “เพื่อชีวิต” เพื่อความรู้ที่ขมขื่นไม่ได้มันเอง

นานมาแล้ว เมื่อกลับมาจากเมืองนอกใหม่ ๆ ดิฉันแปลกใจตัวเองที่เห็นใคร ๆ นิยมอ่าน “อิงอร” แต่ดิฉันอ่านภาษาของอิงอรไม่เข้าใจ สำนวนสะบัดสะบั้งและไม่เป็นภาษาธรรมชาติที่เคยรู้จักกว่าจะได้รู้จักตัวจริง สนทนาพูดคุยอภิปรายงานเขียนของอิงอรได้ก็ใช้เวลาพอสมควร ต่อจากนั้นมาก็อ่านของ

ของเราแท้ ๆ ก็ยังจำต้องเคยชินจึงจะอ่านและสือได้สมบูรณ์ นับแต่นั้นมาดิฉันก็อ่านทุกอย่างทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ อ่านจนกระทั่งรู้สึกตัวว่าเวลาที่มิเหลืออยู่จากการอ่านเขียนและทำงานที่จำเป็นแล้ว มิเหลือมากนักให้สำหรับการอ่านเพื่อชีวิต อ่านจนไม่รู้จะเก็บไว้ในสมอง หรือความทรงจำส่วนไหน อย่างที่พูดแล้วข้างต้นว่าอย่าอย่าไม่ได้ ก็เลยต้องเพื่อ จำเป็นต้องเลือกอ่านแล้ว เอาแต่เฉพาะที่จำเป็นต่อการงานและที่เราสนใจ

ตอนนี้เกิดความรู้สึกว่าจำเป็นจะต้องเข้าใจเรื่องตลาดหุ้น เพราะพื้นฐานเท่าที่มีก็ไม่เข้าใจเรื่องการเงินการธนาคารเอาเสียเลย นอกจากมีเงินฝากใส่ธนาคารไว้แล้วก็รู้วิธีถอนเอาออกมาใช้เท่านั้น คิดว่าไม่พอเสียแล้วจึงติดตามอ่านเรื่องตลาดหุ้น แกะตามไปทีละน้อยจนถึงบัดนี้พอจะเข้าใจได้บ้างแล้ว มหัศจรรย์ตนเองเหมือนกันเพราะเคยคิดว่าสิ่งใดที่นอกเหนือไปจากพื้นฐานความรู้ที่เล่าเรียนศึกษาแล้ว วิชาการ

ตามมดด้วยยานอวกาศ ฯลฯ อีกมากมาย และก็จะไม่มีวันเข้าใจว่าเป็นได้อย่างไร ตอนนี้กำลังติดตามศึกษาเรื่องซึ่งไม่เกี่ยวกับวิชาการที่ต้องใช้ในหน้าที่การงานอะไรเลย คือเรื่องทำเรือน้ำลึก มาบตาพุด ฯลฯ กำลังศึกษาเรื่องที่ดิน และการทำอะไรให้ร่ำรวยได้จากโครงการระดับชาตินี้ ไม่ใช่เพราะอยากรวย แต่การรวยนี้ก็เป็นวิชาการหนึ่งที่ติดตามศึกษาได้

ขณะนี้อายุมากขึ้นแล้ว ก็ต้องมองดูสังคมรอบตัวเรา และอ่านหาความรู้ที่จะทำให้เราเข้าวงกับคนรอบตัวได้ สังคมใกล้ตัวที่สุดคือพวกลูก ๆ เขาเป็นนักดำนากันทั้งสิ้น เราจะมัวนั่งแต่บนเบาะว่าเขาไม่เคยอยู่บ้านและใช้เงินทองจำนวนไม่น้อยไปในกีฬาประเภทนี้เท่านั้นอย่างไรได้ แม้เราจะไม่ได้ร่วมกิจกรรมกับเขา แต่ก็มีหนังสือจำนวนมากมายที่พวกนี้เขาซื้อและรับประจำ เราเก็บเอามาอ่านได้ความรู้มหัศจรรย์ในเรื่องของกีฬา呢 ประโยชน์ต่อสังคมในการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำและปะการัง

การเก็บขยะได้ทะเล ตลอดจนการถ่าย เราเคยต้องท่องบทอาขยานสมัยเมื่อ ภาพได้น้ำ และการแพทย์เกี่ยวกับการ เป็นนักเรียน ท่องได้ จำได้ แต่บ่อย ดำน้า ฯลฯ พอเข่าวงกับเขาหรืออย่าง ครึ่งก็ไม่ว่าความหมาย หรือไม่อาจ น้อยก็ทำตัวเป็นคนเจ้าปัญหา ถามให้ เข้าลึกซึ่งถึงความไพเราะเหมาะสม ของคำหรือสาระได้เลย ท่านว่าพระพุทธรูป เจ้าทรงสอนไว้ว่าความเป็นพหูสูตรนั้น มี 5 ขั้นตอน

กำลังคิดอยู่ว่าตอนนี้จะไปซื้อ นิตยสารหรือหนังสือเกี่ยวกับเรื่องเพชร พลอยมาอ่านจะดีไหม จะได้ทันสมัย คุณหญิงคุณนายเขาหน่อย ขณะนี้มี แฟชั่นเพชรและการประกวดเพชรพลอย เครื่องประดับบอญเสียจนไม่กล้าใส่ เครื่องประดับอะไร กลัวคนเขาจะคิดว่า เป็นของจริง

ก่อนจะจบการบรรยาย คิดว่าควร เรียนเตือนความจำที่ว่า ก่อนจะมา พูดเรื่องการอ่านนี้ดิฉันต้องคิด พึ่งความคิดและข้อเขียนของท่านผู้รู้เป็นหลัก ในตอนแรกก็ได้้นำคำครวญของคุณ เสนีย์ เสาวพงศ์มานำร่องเรื่องวรรณกรรมหรืองานเขียนเพื่อชีวิต ก่อนจะ จบก็ต้องขอคำบรรยายของคุณเสฐียร พงษ์ วรรณปภผู้ซึ่งดิฉันนับถือทั้ง ในฐานะเพื่อนและผู้รู้ที่ดิฉันศรัทธา ท่านเป็นคนหนึ่งในจำนวนไม่มากนักที่จะพูดถึงเรื่องของพระพุทธรูป ศาสนา โดยเฉพาะในเรื่องพระธรรมที่ ยากและลึก ด้วยภาษาและวิธีการถ่าย ทอดที่ง่าย คนธรรมดาสามัญเข้าใจ ได้ ไม่ต้องคิดว่าเรื่องดังกล่าวเป็นยาขม

เมื่อวันก่อนท่านผู้ได้เขียนอธิบาย ความหมายของ "พหูสูตร" ความเป็นผู้ หรือไม่ การอ่านตำราก็ต้องทำความเข้าใจ ฟังมามาก คืออย่างที่เรารู้จักว่า เข้าใจกับประเด็นสำคัญ ๆ ไม่เช่นนั้น เป็นผู้คงแก่เรียนนั้น ว่าไม่ได้หมาย ก็ไม่มีประโยชน์อันใดแม้จะอ่านสักกี่ครั้ง ความว่าฟังแล้วก็จำ เหมือนอย่าง ที่เห็น

ตอนแรก ฟังมาก อ่านมาก ค้นคว้า มาก สมัยก่อนการเรียนดูเหมือนจะ สำคัญที่ท่องบ่นแต่อย่างเดียว เดียวนี้ใช้ ตำราอ่าน หูฟัง และมือเขียน อาจารย์ นักค้นคว้าและพหูสูตรท่านหนึ่งคือ ท่าน อาจารย์สุกิจ นิมมานเหมินทร์ ผู้ล่วงลับ ไปแล้ว ท่านเคยเขียนเอาไว้ว่าการหา ความรู้วิธีง่ายที่สุด คือมีอะไรขวางหน้า อ่านให้หมด สมัยท่าน หรือแม่สมัยที่ ดิฉันยังเป็นเด็กก็ทำได้เช่นว่านี้ แต่ใน ปัจจุบันนี้คงเป็นไปได้ไม่ได้ ไม่มีเวลาพอ จะกินจะนอน และไม่มีเงินจะซื้อหา หนังสือมาอ่านให้ได้เต็มความอึดของใจ

ตอนที่สอง คือจดจำสารหรือข้อ ความใหญ่และสำคัญ นั่นคือวิธีที่ดิฉัน เคยสอนลูกศิษย์ วิธีเรียนหนังสือนั้น หากเขามิตำราไว้ให้แล้ว ฟังการ บรรยายก็เพียงแต่จดและจำ ทำความ เข้าใจหัวข้อ เนื้อหานั่นย่อมมีอยู่ใน ตำราแล้ว นอกจากนั้นก็อาจจะมีการ ละเอียดแปลกหูที่อาจารย์ขยายความให้ ฟัง ก็จดจำไว้ได้แต่ต้องพิจารณาดูว่า เกี่ยวข้องมีความสำคัญกับเนื้อหาสาระ หรือไม่ การอ่านตำราก็คือต้องทำความเข้าใจกับประเด็นสำคัญ ๆ ไม่เช่นนั้น ก็ไม่มีประโยชน์อันใดแม้จะอ่านสักกี่ครั้ง เหมือนอย่าง ที่เห็น

ตอนที่สาม อาจจะต้องถึงท่อง ซึ่งไม่ได้หมายความว่าท่องอย่างนกแก้ว นกขุนทอง แต่ถ้ามีขั้นตอนก็ต้องท่องก็ คือจำให้ได้ตามลำดับ หรือจำคำ ส่วน ความหมายนั้นต้องเข้าใจอยู่แล้วในใจ

ตอนที่สี่ ต้องสร้างภาพในใจ สิ่งนี้ คนส่วนใหญ่ชอบทำ แต่มักจะเป็นการ สร้างจินตนาการเอาเอง โดยไม่ได้นำ พื้นฐานความเข้าใจที่แท้จริงมาเป็นหลัก ข้อนี้ก็เหมือนตรรกะเหมือนกัน

ตอนที่ห้า เอาจ่ายย คือย่อยให้ ได้ความคิดและทฤษฎีด้วยตนเอง แล้ว นำไปประยุกต์ใช้

นี่คือชีวิตของคนเรา ต้องมีอาหาร ทั้งอาหารกายและอาหารใจ ปัญหา มีอยู่ว่าเรามีสติปัญญหาอาหารนี้ให้ ตนเองได้หรือไม่เพียงไหน สมัยนี้จะ อ่านหนังสือก็ต้องมีเงินทองซื้อหา หรือรู้จักแหล่งที่จะไปหยิบยืม หรือ ไปหาอ่านได้ นี่คือปัญหาการอ่านของ พวกเรา ซึ่งท่านทั้งหลายที่เป็นครู อาจารย์อยู่ในที่นี้ย่อมทราบดี พวกเรา

นั่นว่าโชคดี โชคดีว่าได้ถึงสิ่งนี้แล้ว เป็นผู้อ่าน นอกจากนั้นแล้ว แม้เรา ความจริงเขาก็มองเห็นเป็นเรื่องเหลวไหล ก็ตกตวงเอามา แต่เด็กของเราในระดับ จะเป็นห่วงว่าในชนบทนั้นชาวบ้าน ส่วนเรื่องเมียน้อยเมียหลวงเป็นเรื่องชีวิต ลูกศิษย์หรือชาวบ้าน เขาไม่ได้มีโอกาส อาจจะเรียนจบประถมศึกษาอ่านออก ประจำวัน เขาไปศึกษาไป คิดว่าไม่น่าเดียวกันนี่ยังเรา เขียนได้มาจากโรงเรียนแล้ว อาจจะลืม จะมีอะไรทำให้เสียหาย แม้ระดับเด็ก

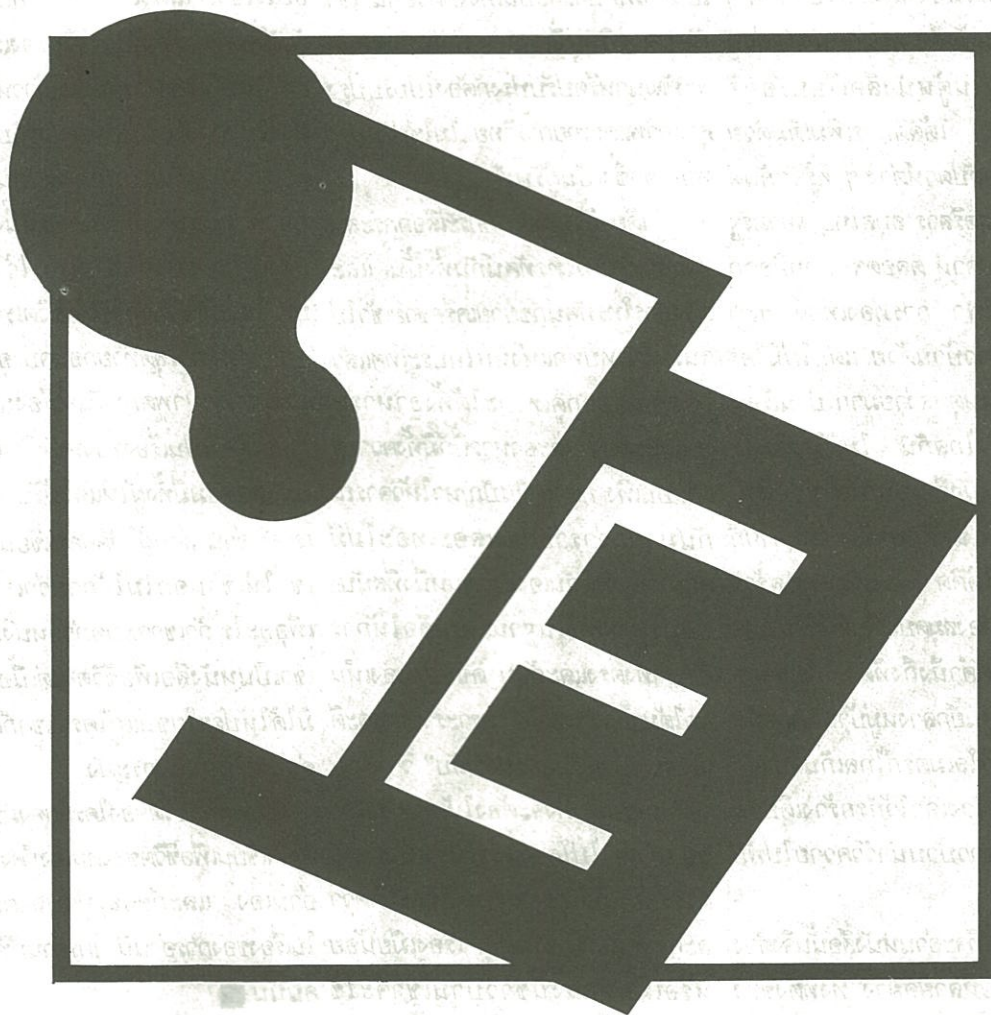
มีคนจำนวนไม่น้อยที่มีทั้งความคิด เสียถ้าไม่ได้อ่านเอาไว้ เรามักลืมไปเช่น นักเรียนนักศึกษาที่เช่นกัน และความหวังดี จะไปสร้างห้องสมุดให้ กันว่า ในที่ห่างไกลเดี๋ยวนี้ชาวบ้าน ปัญหาจะอยู่ที่ว่าบัดนี้มีสื่ออื่นมา คนอ่านหนังสือในชนบทห่างไกล ดิฉันก็ เขาฟังวิทยุมากกว่าหนังสือ วิทยุทราบ- แทนหนังสือที่เราอ่านกันนั้นมากกว่า เป็นคนหนึ่ง เคยไปช่วยสร้างโรงเรียน ชิตเตอร์ราคากุญ ฟังที่ไหนเมื่อใดก็ได้ และเราก็ยังคงจะต้องถามตนเองต่อไป ในถิ่นที่ไกลทีเดียว อำเภอนนแดน เพชร- จึงได้มีเพลงลูกทุ่งชื่อ สาวทรานชิตเตอร์ ว่า เราอ่านหรือรับสิ่งนี้เพื่ออะไร บุรณินัน เมื่อแรกมีนักเรียน 90 คน เลี้ยงควายไปฟังวิทยุไป วิทยุจึงกลายเป็น ดิฉันยังเชื่อเสมอว่า ไม่ว่าเราได้รับ ได้ช่วยเขาตั้งห้องสมุด...เรียกง่าย ๆ เป็นการศึกษาและบันเทิงไปด้วยกัน เขา อะไรเข้ามาสู่ตัวเราเอง ก็เป็นการ ว่าห้องอ่านหนังสือ พบว่าหนังสือส่วน เรียนจากวิทยุนี้เอง หากเราเจตนา รับเพื่อชีวิต คือเพื่อว่าชีวิตของเราจะได้ ใหญ่จะอยู่ในตู้หนังสือเรียบร้อยดี จะพัฒนาหรือปรับปรุงก็ต้องไปปรับปรุง เจริญเติบโตต่อไป มีอะไรที่ก้าวหน้าแตก ไม่มีคนอ่าน ได้จัดการเพิ่มเติมด้วย คุณภาพและรายการวิทยุ ไม่ใช่ปรับปรุง ต่างไปจากเดิมไม่ได้หยุดอยู่กับที่ สิ่งที นิติสารรายสัปดาห์ต่าง ๆ ที่รู้จักกันดี พวกเขาซึ่งเป็นผู้รับฟัง ผ่านเข้ามาสู่ชีวิตเรานั้นก็เหมือนอาหาร ไม่ว่าจะเป็นสตรีสาร สกุลไทย สยามรัฐ เดียวกันในชนบทก็กระเสือกกระสน ที่มาทำให้เราอิ่มนั้นประการหนึ่ง ต่อไป มติชนรายสัปดาห์ ตลอดจนพวกที่ออก พยายามจะมีโทรทัศน์กันทั้งนั้น และ ก็คือเมื่อย่อยแล้วก็ได้เก็บไว้ให้เป็น ใหม่ มีทั้งกีฬา การท่องเที่ยว ฯลฯ ทางทางโทรทัศน์ก็ขยายเครือข่ายเข้าไป ประโยชน์ต่อร่างกายต่อชีวิตเราต่อไป เจตนาเพื่อชาวบ้านด้วย แต่ก็ไม่มีใคร จนรับได้แทบทุกแห่งหนในประเทศแล้ว ประการสุดท้ายก่อนจบ อยากรจะ มาอ่าน ด้วยเหตุผลง่ายมาก บ้านเรือน ใคร ๆ ก็อยากดูเพราะได้ทั้งอาหารหุ เรียนว่าเรามาพูดกันวันนี้เรื่องการอ่าน เขาตั้งอยู่ห่างไกลกัน ไม่มีใครคิดจะ ตาและสมอง และอาหารนั้นก็มีความรู้ ก็ย่อมต้องเป็นเรื่องของหนังสือแน่นอน เดินมาอ่านหนังสือเป็นกิจวัตร 7 สิ่งนี้ และบันเทิง กลายเป็นปัญหาให้วิจารณ์ หนังสือย่อมมีทั้งผู้ให้และผู้รับ ผู้รับคือ นักพัฒนาที่ดี นักศึกษาที่ไปออกค่ายก็ กันมากกว่ารายการเลอะเทอะไม่มี เราคนอ่าน ส่วนผู้ให้คือคนเขียน เราฟัง ดิฉันก็ไม่ใคร่ได้คิด ขนวิสดกก่อสร้าง คุณภาพ ตัวดิฉันเองเป็นคนหนึ่งที่สนับ- เขาให้เขาบอกไม่ได้ถามว่าเขาเขียน ออกไปสร้างห้องสมุดบนพื้นที่มีผู้อนุญาต สนุนโทรทัศน์ในฐานะเป็นสื่อให้การ เพื่ออะไร ถ้าเขาจะบอกว่าหนังสือของ ให้สร้างไม่ได้คำนึงถึงที่ตั้ง ไกลจาก ศึกษาทั้งตรงและอ้อม ดิฉันยังมองเห็น เขาเป็นหนังสือเพื่อชีวิต แต่เนื้อหานั้น หมู่บ้านหรือศูนย์กลางหมู่บ้านเขาทำไ้ ผลได้มากกว่าผลเสีย เพราะรายการจะดี มิได้ให้ประโยชน์แก่ใคร เขาก็จะต้อง แม้เพียง 2 กิโลเมตรก็ไกลเกินไปแล้ว เลวอย่างไรก็เป็นเครื่อง “ลับ” วิจารณ์ อ่านของเขาเองกระมัง ห้องสมุดที่สร้างเอาไว้ก็ร้างร้างเดี๋ยวนี้ ญาณของผู้ใด คงจะต้องให้เขาดูไปและ เพราะชีวิตของใครก็ของมัน หาก กลายเป็นที่ชาวบ้านนำวัวควายไปพัก สอนสั่งเขาไปโดยที่เขาไม่จำเป็นต้องรู้ ตั้งใจเขียนเพื่อชีวิตของตนเองก็จะต้อง ตัวหรือมีปฏิกิริยาต่อต้าน ดิฉันไม่คิดว่า อ่านเอง และก็ขอสรุปจบลงตรงนี้ว่า ละครุ่นน้ำเน่าหรือไม่เน่า เรื่องเมียน้อย ในเรื่องของการอ่านนี้ ใครอ่านก็ชีวิตของ หรือเมียหลวงนี้ชาวบ้านเขาจะใช้ คนนั้น

โอกาสที่จะอ่านหนังสือมันจึงต้อง ประกอบด้วยหลายอย่าง ทั้งที่ตั้งของ หรือเมียน้อยนี้ชาวบ้านเขาจะใช้ คนนั้น สถานที่ หนังสือที่เหมาะสมกับเขาซึ่งจะมา วิจารณ์ญาณดูไม่รู้ น้ำเน่ามากนักเกิน

ขอขอบคุณ

E D I S O N

PRESS PRODUCTS

2369 New Petburi Rd, Bangkapi Huay Kwang Bangkok

Tel. 318-0068